

Revidering av EU:s VIS förordning

2017/18:FPM113

Justitiedepartementet

2018-06-20

Dokumentbeteckning

COM(2018) 302

Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) 767/2008, förordning (EG) 810/2009, förordning (EU) 2017/2226, förordning (EU) 2016/399, förordning xx/2018 [Interoperabilitetsförordning] beslut 2004/512/EG och upphävande av rådets beslut 2008/633/RIF

Tidigare faktapromemoria i ämnet: 2004/05:FPM49

Sammanfattning

En viktig del av regelverket för viseringspolitiken är informationssystemet för viseringar (VIS). Sedan 2011 har VIS varit den tekniska lösningen för medlemsstaterna när de granskar och fattar beslut om viseringsansökningar från tredjelandsmedborgare som vill resa in i Schengenområdet.

Förslaget till reviderad VIS-förordning har som övergripande syfte att förbättra genomförandet av den gemensamma viseringspolitiken. Förslaget ska öka säkerheten inom EU genom att göra det lättare att hantera nya migrations- och säkerhetsutmaningar. Det ska också underlätta för lagliga resenärer att passera EU:s yttre gräns samt röra sig fritt och stanna inom territoriet.

Kommissionen föreslår bl.a. att interoperabiliteten i viseringssystemet ska förbättras genom att viseringsansökningarna i VIS automatiskt ska kontrolleras mot andra relevanta EU-databaser. Det föreslås också att VIS ska innehålla information om långtidsviseringar och uppehållstillstånd samt en kopia av sökandens resehandlingar. Åldersgränsen för upptagande av fingeravtryck sänks från tolv år till sex år. Vidare ska brottsbekämpande myndigheter och Europol få förenklad tillgång till VIS.

Regeringen välkomnar förslaget och delar kommissionens bedömning av behovet av en reviderad VIS-förordning i syfte att ytterligare stärka viseringspolitiken och möta nya migrations- och säkerhetsutmaningar.

2017/18:FPM113

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

I juni 2004 beslutade Europeiska unionens råd att inrätta VIS som ett system för utbyte av viseringsuppgifter mellan medlemsstaterna (rådets beslut 2004/512/EG om inrättande av informationssystemet för viseringar [VIS]). Därefter antogs Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 767/2008 av den 9 juli 2008 om informationssystemet för viseringar och utbytet mellan medlemsstaterna av uppgifter om viseringar för kortare vistelse.

Den 23 juni 2008 antogs rådets beslut 2008/633/RIF om åtkomst till informationssystemet för viseringar (VIS) för sökningar för medlemsstaternas utsedda myndigheter och för Europol i syfte att förhindra, upptäcka och utreda terroristbrott och andra grova brott.

VIS togs i drift vid utlandsmyndigheterna 2011 och utökades därefter gradvis till att omfatta fler länder och regioner. I februari 2016 var systemet fullt utbyggt.

I ett meddelande om att anpassa den gemensamma viseringspolitiken till nya utmaningar (KOM (2018) 251) beskrev kommissionen behovet av att revidera EU:s gemensamma viseringspolitik i ljuset av en förändrad migrations- och säkerhetssituation. Kommissionen förutskickade bl.a. ett förslag till ändringar i VIS-förordningen som skulle baseras på det pågående arbetet med interoperabilitet för att säkerställa effektivare utnyttjande av informationen i de olika EU-gemensamma systemen för polis- och rättsligt samarbete, asyl och migration samt för gränser och viseringar.

1.2 Förslagets innehåll

Alla viseringsansökningar i VIS-databasen föreslås automatiskt att kontrolleras mot andra relevanta databaser för säkerhet och migration som exempelvis det nya in- och utresesystemet (EES), Schengens informationssystem (SIS) och det europeiska informationssystemet för utbyte av uppgifter ur kriminalregister (Ecris). På så sätt kan man hitta personer

som använder sig av flera identiteter och upptäcka irreguljära migranter och personer som utgör en säkerhetsrisk.

Det föreslås att information om långtidsviseringar och uppehållstillstånd lagras i VIS-databasen. På så sätt kommer personal vid gränskontroller snabbare att kunna avgöra giltigheten hos långtidsviseringar och uppehållstillstånd som används för att resa in i Schengen.

Vidare föreslås att åldersgränsen för upptagande av fingeravtryck sänks från tolv år till sex år för att underlätta identifieringen av barn och förhindra att de blir föremål för människohandel och andra brott. Motsvarande justering av åldersgränsen finns i förslaget till reviderad Eurodacförordning.

VIS-databasen ska också innehålla kopior av de viseringssökandes resehandlingar för att underlätta arbetet med att återvända personer som inte längre har rätt att stanna.

De brottsbekämpande myndigheterna och Europol föreslås få förenklad tillgång till VIS för att upptäcka, förhindra eller utreda terrorbrott eller andra allvarliga brott, på strikta villkor och i enlighet med EU:s dataskyddsregler. En förenklad tillgång gör det också lättare för brottsbekämpande myndigheter att identifiera eller söka efter försvunna eller kidnappade personer och offer för människohandel.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

En EU-förordning har generell giltighet och är direkt tillämplig i varje medlemsstat. Det kan bli aktuellt med ändringar i svenska författningar.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

De totala kostnaderna i förslaget beräknas uppgå till 182 miljoner Euro och föreslås finansieras genom den fleråriga budgetramen för perioden 2021-2027. Av detta beräknas 105 miljoner Euro till eu-LISA:s utveckling och drift med anledning av de olika delarna av förslaget, 45 miljoner euro till medlemsstater för bl.a. utveckling och anpassning av nationella system, 2 miljoner Euro till Frontex för att bl.a. skapa en central åtkomstpunkt och 30 miljoner Euro till Europol för bl.a. systemutveckling och personalkostnader.

Utöver kostnaden som belastar EU-budgeten, och som därmed får konsekvenser för den svenska EU-avgiften, är det inte möjligt att i nuläget närmare bedöma eventuella ytterligare nationella budgetära konsekvenser för Sveriges del. Ett bättre fungerande informationssystem för viseringar som bidrar till att förenkla hanteringen av viseringsansökningar bör i

förlängningen få positiva konsekvenser för den svenska statsbudgeten. Utgångspunkten är dock att eventuella nationella kostnader ska finansieras inom befintliga ramar.

2017/18:FPM113

Kommissionen har gjort en konsekvensanalys som presenterades i dokument SWD(2018) 195 final. Analysen identifierare fyra problemområden som kan uppstå; ökade svårigheter att få till ett effektivt återvändandearbete när resehandlingar saknas, ökad risk för irreguljär migration och viseringsbedrägerier, fortsatta svårigheter att kunna verifiera om någon har en långtidsvisering eller uppehållstillstånd samt fortsatta informationsluckor som bidrar till sämre kontroller av migrations- och säkerhetsrisker vid hanteringen av viseringsansökningar.

Kommissionen har inte presenterat någon jämställdhetsanalys av förslaget.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar förslaget till reviderad VIS-förordning och delar kommissionens bedömning av behovet av en revidering av förordningen. Förslaget förbättrar möjligheterna att hantera nya migrations- och säkerhetsutmaningar samt att skydda EU:s yttre gräns. Det bidrar också till en förenklad hantering av viseringsansökningar.

Det är av säkerhetsskäl välkommet att viseringsansökningar automatiskt kan kontrolleras mot andra relevanta EU-databaser. Det bidrar även till att förenkla hanteringen av viseringsansökningarna.

Regeringen stödjer att det i VIS-databasen förs in kopior av de viseringssökandes resehandlingar samt information om långtidsviseringar och uppehållstillstånd.

Regeringen anser att det är nödvändigt att åldersgränsen för upptagande av fingeravtryck från barn sänks. Förslaget kan bidra till att ge barn bättre skydd mot bl.a. människohandel, samtidigt som barnets bästa sätts i centrum.

Regeringen anser också att det är viktigt att brottsbekämpande myndigheter och Europol får en förenklad tillgång till VIS för att upptäcka, förhindra eller utreda terrorbrott eller andra allvarliga brott, på strikta villkor och enligt EU:s dataskyddsregler.

Integritetsfrågor och hög informationssäkerhet med ett starkt dataskydd är av central betydelse för regeringen i de kommande förhandlingarna.

Eventuella utgifter på statens budget ska hanteras genom omprioriteringar inom beslutade ekonomiska ramar.

Eventuella utgifter på EU-budgeten ska hanteras som en integrerad del av förhandlingarna om nästa fleråriga budgetram. Den svenska positionen i förhandlingarna är att EU-budgetens totala storlek behöver minska till följd av att en medlemsstat lämnar unionen. Om förslaget leder till ökade kostnader för statsbudgeten ska finansiering ske i linje med de principer om neutralitet för statens budget som riksdagen beslutat om (prop. 1994/95:40, bet. 1994/95:FiU5, rskr. 1994/95:67), vilka bl.a. innebär att Sveriges andel av merkostnaden ska finansieras på berört utgiftsområde.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Ännu ej kända.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Ännu ej kända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Förslaget har inte remitterats. Berörda myndigheter (Migrationsverket och Polismyndigheten) kommer dock att ges möjlighet att lämna synpunkter på förslaget.

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Kommissionen har angivit följande artiklar i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF) som rättslig grund för förordningsförslaget.

Art 16(2), 77(2)(a), (b), (d), 78(2)(d),(e) och (g), 79(2)(c) och (d), 87(2)(a) och 88(2)a.

Beslut fattas enligt ordinarie lagstiftningsförfarande, vilket kräver kvalificerad majoritet i rådet samt enighet med Europaparlamentet.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Syftet med förslaget, att vidareutveckla EU:s gemensamma viseringspolitik och anpassa den till nya migrations- och säkerhetsutmaningar, kan endast uppnås genom EU-gemensam lagstiftning. Detta syfte kan inte uppnås ensamt av en enskild medlemsstat. Regeringen ställer sig bakom kommissionens bedömning att förslaget är förenligt med såväl subsidiaritets- som proportionalitetsprincipen.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Förslaget ska börja behandlas i rådsarbetsgrupp. Någon mer preciserad tidsplan har inte angetts men kommissionen har uppmanat Europaparlamentet och rådet att komma överens så snart som möjligt.

4.2 Fackuttryck/termer

Långtidsvisering: En visering som gäller för vistelse i Schengenområdet mer än 90 dagar upp till 1 år.